

Imellem disse to Yderpunkter kommer en kortfattet Omtale af den berømteste af alle Ribes Bisper, Brorson, en Skildring af Biskop Jørgen Carstens Bloch, hvem vi skylder Fremkaldelsen af en lang Række historiske Indberetninger fra Stiftets Præster, og af nogle mindre kendte Ribe-Biskopper. Ind i Fremstillingen fletter Forfatteren Skildringer af de Mænd, der i aandelig Henseende har raget op ved Siden af Biskopperne.

Bogen er anlagt paa en helt anden Maade end Kinchs. Kinchs Klamren sig til et kronologisk Skema og Ængstelighed for at faa alle Enkeltheder med er borte. Mangt og meget har Forfatteren ladet ligge. Men han har især bestræbt sig for at fremdrage de mindre kendte Træk, og paa tilsvarende Maade har han offentliggjort et Billedmateriale, der for den overvejende Dels Vedkommende er nyt. Omend Bogen ikke kan staa Maal med Kinchs eget Værk, er det dog lykkedes Forfatteren i et smukt Sprog at gøre det gamle Ribe lyslevende.

Et og andet kan nok indvendes mod Bogen. Visse Partier er saaledes altfor løst knyttet sammen med Ribe *Bys* Historie. Under Skildringen af Brorson savner man en Omtale af hans stakels sindssyge Søn Nicolai Brorson. Ambrosius Stub behandles til Gengæld altfor vidtløftigt. Alene fem Sider om hans Impromptu „Vel født er vel en Trøst“ etc. er for meget af det gode. Hermansen adopterer Th. A. Müllers Mening, at Stub skulde have bosat sig i Ribe, fordi han havde Familie i Øse. Det har næppe noget paa sig. Øse ligger ikke ved Ribe, men Nordøst for Varde. Der er kun 1½ Mil fra Øse til Varde, men henved 5 Mil fra Øse til Ribe, og det endda i Luftlinie. Naar man tager Hensyn til Tidens daarlige Samfærdselsmidler, vilde en Bosættelse i Ribe for at være i Nærheden af sin Familie i Øse svare til, om man i Nutiden bosatte sig i Ribe for at være nær ved Kolding! Nej, Stub siger selv, hvorfor han slog sig ned i Ribe. Han kom der for at søge Helbredelse hos Provinsialmedicus Ancher Anchersen („Jeg var som Patient en Tid lang her i Ribe“), hvilket allerede A. D. Jørgensen har paavist.

Men disse Smaaindvingninger maa ikke tilsløre, at der her foreligger en Bog, der i lige Grad gør sin Forfatter Ære og gør den gamle vidunderlige Stiftsstad endnu mere tiltrækkende for Læseren.

Carl Lindberg Nielsen.

Chr. Kiilsgaard: Rudkøbing Havns Historie. I kommission hos boghandler Poul W. Christensen, Rudkøbing. 1947.

Købstædernes vigtigste erhverv var i ældre handel og skibsfart, og for kystbyerne betød havnene derfor meget for næringslivet. Men den økonomiske evne var dog gennemgaaende lille, og smaa og ringe var de havne og skibbroer, hvor de danske

skippere rundt om i landet lagde ind med deres skibe, hvad enten de nu kom hjem fra langfart paa de store have eller fra et kryds i de hjemlige farvande.

Dette gælder ogsaa Rudkøbing Havn, hvis historie Chr. Kiilsgaard har skildret i en bog, der er udgivet i anledning af 125-aaret for den første virkelige havns anlæggelse i 1822. Indtil da havde man maattet klare sig med en skibsbro, som det endda kneb med at faa holdt i nogenlunde orden. Men i Rudkøbing som andre steder blev 1800-aarene præget af en stærk udvikling. Allerede 1847—50 blev endnu en havn, Nordre Havn, bygget, og senere kom en fiskerihavn, en baadehavn og flere færgelejer.

Rudkøbing hører jo ikke til denne verdens storstæder, og maaske kan det synes lidt for voldsomt at skrive en hel bog om den lille bys havnevæsen. Forfatteren har dog samlet et stort materiale, først og fremmest i havnens egen arkiv og i Landsarkivet, og det er lykkedes ham at give en skildring, der, selvom den til tider kan være lovlig bred, dog indeholder et stof, som ikke er uden interesse for dansk økonomisk historie. Nu og da kunde man maaske ønske, at der var blevet gravet lidt dybere. Rigsarkivets rige materiale, først og fremmest toldregnskaberne, kommercekollegiets- og generaltoldkammerets arkiver, kunde saaledes have været bedre udnyttet, og fremstillingen vilde have faaet et dybere perspektiv, hvis udviklingen i Rudkøbing i højere grad var blevet set paa baggrund af forholdene i det øvrige Danmark. Rudkøbing er jo nu engang ikke verdens navle.

Forfatteren skriver ikke blot om selve havnens historie, men fortæller ogsaa om Rudkøbings skibsflaade, skibsbyggeriet, færgevæsenet og fiskeriet fra Rudkøbing, ligesom han giver udførlige oplysninger om de mænd, der paa en eller anden maade har været knyttet til havnen, havnefogder, havneingeniører, havnekommissærer og havneudvalgsmedlemmer. Skulde man indvende noget mod disse i og for sig interessante afsnit, maatte det blive, at skibsfarten burde have været behandlet mere udførligt. Her var der en mulighed for et bidrag af væsentlig betydning, og selvom der er mange lakuner i kildematerialet, er dette dog saa omfattende, at der kan gives en virkelig omfattende skildring af trafikken paa havnen og af byens handel. En saadan hører naturligt hjemme i en bog om Rudkøbing havn, og den vilde historisk være værdifuldere end mange af detaillerne om selve havneanlægget.

Johan Hvidtfeldt.